

# ԻՐԱՎՈՒՆԿ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ  
Պուկարիոյ համար Տարեկան 12 ֆր.  
» » Վեցամսեայ 6 ֆր.  
Արտասահմանի համար (երկու քիւր մեկ ծրարով) Տարեկան 14, վեցամսեայ 7 ֆր.  
Ամերիկայի » 2.60 տղ, վեցամս 1.50  
ԿԱՆԽԻՒՆ ՎՃԱՐՆԵԼԻ

Նամակ դրամ եւայլն դրկել հետեւեալ հասց.  
ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՎՈՒՆԿ» ԼՐԱԳՐՈՅ. — ՎՍԻՆԱ (Պուկարիա)  
Редакция на вѣстникъ  
„Иравункъ“  
ВАРНА (България)

Rédaction du journal  
„Iravounk“  
VARNA (Bulgarie)

Խնայարարեան ողղեալ գրութիւն/ եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դասուած- ները միայն կը հրատարակուին աւ- րոյցովի կամ մասամբ:  
Դանուցման տղը 20 սանթիմ. երե- ին տեղի անգամներու համար 20 0/0 զեղջ կը լինի:

## ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Պուկարիոյ ամեն խաւերուն ու անկիւններուն մէջ փութկոտ շար- ժում մը կը տիրէ այս միջոցիս:  
Ոսֆիայի ազատականաց դահլիճին հրաժարումին յաջորդեց Երես փոխանական Ժողովին լուծումը:  
Որպէսզի Պուկարիոյ ապագայ վարչութիւնը ժողովուրդին ազատ կամքովը կազմուած ըլլայ, ըստ Սահմանադրութեան, Ն. Բ. Իշ- խանը չէզոք անձնաւորութիւննե- լէ բաղկացած առժամանակեայ դահլիճ մը կազմած է, որ մինչև նո- րընտր երեսփոխաններու գումար- րուիլը պիտի շարունակէ իր պաշ- տօնը:

Նախընթաց կիւրաքի ամբողջ Պուկարիոյ մէջ կատարուած ըն- տրութեանց արդիւնքը ցոյց տը- ւաւ թէ՛ այս անգամուան քուէ- արկութիւնները, զրիթէ առանց բացառութեան, ազատ և անկախ կերպով կատարուած են:

Պուկարիոյ ժողովուրդը առա- ւել քան տասը տարիներէ ի վեր Սթանպուլովի (պահպանողական), Սթոյիովի (ազգայնական պահպա- նողական), և Ռատուլովօֆի (ազա- տական) կուսակցութիւններուն վար չական ուղղութեանց փորձը ա- ռած ըլլալով, այս անգամ ռաւ կապեալական և յառաջդիմական կողմող երկու հին կուսակցապետ- ներու, Գարափէլօֆի և Զանքօֆի, շուրջը բոլորուցաւ: Թառաջիկա- յին գումարուելիք Սոպրանիէին մեծամասնութիւնը այս երկու կու- սակցութեանց կը պատկանի, ու- թոնք համաձայնութեամբ պիտի կազմեն նախարարութիւնը: Բայց որոշապէս այսօր չենք կրնար գիտ- նալ թէ՛ այս շահող կուսակցու- թիւնները ռաւկապեալական ու յա- ռաջդիմական, իրենց փայլուն ա- նուններուն համապատասխան պի- տի կրնան կառավարել ժողովուր- ղը կամ երկիրը, որ վերջին տա- րիներս անտեսական այնչափ ան- ձուկ վիճակի մը մատնուած է:

Երեսփոխանաց ընտրութենէն

վերջ կուգայ քաղաքապետութեանց անդամներու և վարժարանաց հո- գարարձուներու ընտրութիւնը, որ վաղը պիտի կատարուի Պուկարի- յոյ ամեն կողմերն ալ:

Երեսփոխանաց ընտրութենէն շատ աւելի կարեւոր է այս ընտ- րութիւնը, մանաւանդ հոգաբար- ձուներունը, մեզ նման ուրոյն ազ- գութիւններու համար:

Պուկարիոյ ամեն բազմահայ քաղաք մէջ մէկ հայ անգամ պի- տի ունենայ քաղաքապետութեան ժողովին մէջ: Բարխիւնամ Պուկ- կար կառավարութեան հայերու առում մայր իրաւունքը պէտք է օգտակար կերպով վայելել գիտ նախք: Մեր տուած անգամը իր անցեալով, իր անկախ դիրքով ու փորձուած ուղղամտութեամբը իր ներկայացուցած հասարակութեա- նը պատուաբեր անձնաւորութիւն մը լինելու է: Կիմանանք թէ՛ քանի մը քաղաքներու ընտրելի ներկա- յացող հայերու մէջ մըցում կը տիրէ: Ինչպէս հոս ալ, հայերը երկու զատ զատ կուսակցութեանց յարելով երկու ընտրելի ներկայա- ցուցած են: Ժողովուրդը պէտք է գիտնայ այդ երկուքէն յարմարա- գոյնին, այսինքն անկախ դիրք ու անկախ միտք ունեցողին իր քուէն տալ: Որովհետեւ իր անձնա- կան դործին մէջ անկախ չէրդ մէ- կը հանրային և ազգային գործի մէջ երբեք օգտակար չի կրնար ըլ- լալ: Ինչնք ռաւկական առածը «Իր զուխը կապել չի կրցողը ու- թիշին գլուխը բնաւ չի կրնար կա- պել»:

Մեզ համար աւագ կարեւորու- թիւն ունեցողը հոգաբարձութեան ընտրութիւնն է, որմէ կախում ունի մեր գաւաղներու դաստիարա- կութիւնը ու մեր ազգային ու ըն- տանեկան ապագայ բարօրութիւ- նը: այդ մարմինն է որ պիտի վարէ ու բարեկարգէ մեր արդի- վարժարանները, ուր կեդրոնացած է մեր յոյսը: Թոգնած ու լիակա- մանաւորութիւններ հեռի պահէ լու ենք հոգաբարձուական պաշ- տօնէն: Ժամանակի պահանջման համապատասխանող խանդոտ, ժը- րաջան ու բանիւրուն երիտասարդ- ներու յանձնուելու է այդ պաշտօ- նը: Ժողովուրդը պէտք է մտածէ ու գտնէ այդպիսիները և իր քու- էն անոնց տալ:

Գոռպէր

## ՀՆԳԵՏԱՍՆԵԱԿԸ

Ապտիւլ-Համիտ անհանգիստ է: Անտարակէյս դեռ նոր իրեն քա- նի մը ուրախութիւններ տրուե- ցան: Աթ-Մէյտանի հրապարա- կը օձաձեւ սիւնին ու Թէոդոսի կոթողին մէջտեղը, իր ամենազօր- րաբեկումին, Գերմանիոյ կայսր Կիւրյոմ Բ-ի կողմէ նուիրուած աղ- բուրին հանդիսաւոր բացումն ը- լին, ու պառն Մառշալ Յօն Պիպէ- ուշտայն Ստամպուլի եփնեբանդ ամփոխին առջև յայտարարեց թէ «Իր Օղոստափառ վեհապետին Սուլթանի նկատմամբ տաժած ըզ- գացմունքը մարմարին չափ անշն- ջելի ու աղբիւրներու ջուրերուն պէս մաքուր էին»: ու յիշատա- կարանին շուրջ բոլորը, զինակցու- թեան և պաշտպանութեան իբր տեսանելի նշան, քառակուսին կազ- մուած էր Բլէվայի զօրաբաժնին երկու գումարտակներէն, որոնց միացած էին «Մուլլաթի» ու «Լո- ըրլայ» ի նաւազները:

Անհրկայ քայլերին բարեկամու- թիւնը, եւրոպական բարեկամու- թեան պէս, մեծածախ է, ու պէտք եղաւ դեռ 80,000 ոսկու թերհա- չիւ մը Գրուբ տան վճարել: Բայց թուրք ժողովուրդն է վճարողը ու սակայն բոլոր երախտագիտութիւ- նը անոր չորս անգամներէն արեւն հասցնող լալիֆային համար է:

Իրաւ է թէ ստակ չըլլալուն համար, Մէքքէյի կէս ճամբուն վրայ նուիրական կարաւանը պար- տաւորեցաւ կինալ: Բարի միւսի- մաններ այսպիսի շարժառիթներով եղած յապաղման մէջ սրբապղծու- թիւն մը կրնային գտնել: Պանք Օթօմանը ու Հանրային Պարտուց վարչութիւնը պատահմամբ կը մերժեն փարա միակ տալ, ինչ ընել: Անաուրուի երկաթուղիները կանխավճար պիտի ընեն 50,000 ոսկի ու Գրէտի Լիոնէի մասնա- ճիւղը 27,000, հանքերու ու ան- տառներու նախարար Սուրիպի Սէլիմ Սէլհամէ էֆէնտիի ստորա- գրութեան վրայ:

Ինչ կարեւորութիւն կրնայ ու- նենալ հանրային գանձին դատար-

կութիւնը, երբ Եւրոպի տրեզ- ները լեցուն են:

Բայց սակայն Ապտիւլ Համիտ անհանգիստ է:

Արգեօք կայսրութեան ամեն կողմը, հանդարտութիւնը խռ- ված ըլլալուն համար է:

Մօնթէնէկրոյի սահմանագծին վրայ, Բլէվայի ու Կիւլիւճէյի շուրջը գրեթէ ամենօրեայ կռիւ- ներ:

Ապտիւլ մէջ, ի Տէպրէ, եր- բէք չէ խաղաղացած, բնակիչները իրենց կառավարիչը վաճառեցին, ու Եաքօվա ձերբակալուած ու բան- տարկուած երեք Ապտիւլներ իրենց ընկերներուն կողմէ ազատ- ուեցան:

Պասրայի նահանգին մէջ, գը- բաւուած բառիչահին պաշտօնա- տարներէն, բայց ոչ կատարելա- պէս նուաճուած, զանց առնուած էր տարեկան գրամանպաստին վը- ճարումը, զոր իբր գերիշխան ցե- ղապետ Իպն էլ Ռաշիտ կընդունի: Այս վերջինը, քիչ համբերատար պահանջատէր, քանի մը հազար հրացանակիրներու զուխը անցած, Գովէիդի վրայ քաղեց ու քաղաքը առաւ, ուր կը գտնուէր տեղւոյն Գայմազամը որ Ալահին շուքը կը ներկայացնէ: Անմիջապէս, Պասրայի վալին Գովաիդ Գումար- տակ մը զրկեց: Կուսակցու հա- մար: Ո՛չ, վճարելու: Ըստ օրինակ Հայկական զինաները վճարել տա- լու այնքան դժուարութիւն քա- շող գեւապաններուն:

Բայց այս տեսակ ձախողու- թիւններ Համիտը քիչ մը կը շը- փոթեն: անձնապէս անոր չեն հաս- նիր, ու նահանգ մը կորսնցնելը անոր համար քիչ բան է, կը բաւէ որ իր ոճրագործի մորթը ճանկա- տուքներէ զեւծ մնայ: Եգիպտոսը կորսնցուց, թիւնիւղը կորսնցուց: Պուկարիան կորսնցուց, Արեւել- եան Ռումէլին, թիւսալիան ու կը- րետէն կորսնցուց: վաղը Եպիրու- սը ու Մակեդոնիան պիտի կոր- անցնէ: Հո՞գն է: Իր նուիրական անձը անեղծ կը մնայ ու բաւա- կան զօրաւոր գործադրել տալու համար ամենէն սոսկալի ջարդե- ըր որ մարդկութիւնը անպատ-

ուած ըլլան : Ապտ իւլ Համիտ ան հանգիստ է իր.ն համար :

Պարսկաց' շահը զոր ծանրապէս վրաւորեց երբ Պոլսէն կանցնէր, իր հասկցած կերպովը ուր կը հանէ Հայերուն թուլատրելով դրպ ըրցներ բանալ ու իրանի մէջ դար- դանալ, ու Հայ եպիսկոպոսներու եւ Օրմանեան պատրիարքին շքա- նշաններ շնորհելով որ կը թուի թէ վճռած է իր ազգը աւելի ազ- գուապէս պաշտպանելու : Առաջին վիշտը Համիտին համար :

Իր սքանչելի բարեկամները, Ռուսները իրենց կարգին ցոյց կու տան այն յանկարծական պահանջ մունքները որոնց դիմադրել վտանգաւոր է : Չեն ուզեր ժողովութե իրենց հիւպատոսարանին վերակա- ցուն Գիւրտերէ յարձակում կրեց ու կողոպտուեցաւ : Նոյն իսկ տեղ- լոյն բնակիչներուն կրտսէր Գիւրտե- ռուն համար ալ ստակ կը պահանջ- լեն : Ռուսիա չի գոհանար դատա- րանի մը կազմութենէն ու, ըստ սովորութեան, մարդ չպիտի դա- տապարտէր. կուզեն որ յանցա- պարտք նախ ձերբակալուին, ու հարցաքննութեան վրայ իրենք հըս կեն : Համիտին դէմ գէշ դիտաւո- ռութիւն մը ունենալնուն համար, Համիտական արդարութենէն կը կասկածին :

Գալով Շահին ու «Մոսքովե- րուն», Համիտ էֆենտի կը հան- դարտի ու վրէժը շուտ կը լուծէ : Մնաց որ այս անգամ յոռեգոյն վախերը այնպիսի երկրէ մը կու- գան, որմէ վախ զգալու չէր ըն- տելացած :

Ապտիւլ Համիտ լրջութեամբ ֆը- րանսական կառավարութենէն նոյն իսկ Պ. Գոնսթանէն կը կասկածի- անշուշտ չի խորհիր թէ Պ. Լուպէ չինքը պատասխանատու բռնէ

Միւնիխ պէյի անխոհմտութեանը, որ յանգեցնեցաւ թուրք թերթերու մէջ Հանրապետութեան նախագա- հը իբր թրքական արժեթղթե- րուն բարձրանալուն խիստ շահա- գորդունող մը ներկայացնել : Միւ- նիւրը զոհել շատ պարզ է :

Բայց լաւ կը տեսնուի թէ կա- մայ կամ ակամայ, Պ. Գոնսթան Սուլթանի նկատմամբ ընթացքը փոխեց : Արդէն երբ Մոնէր պա- հականաւուն մէկ սպան պարտա- լորեցաւ դետի փոխ Բերայի մէջ. տեղ իր կինը նախատող ալպանիա- ցի սպայ մը. դեսպանը մերժեց այդ բիրտ շարժումը քով նաւաղը հեռացնել, չանալով Պալատի թախանձանքին : Նոյն իսկ պատասխանեց անտոյր հաստա- տումութեամբ, «Յրանաւկան Հան- րապետութիւնը չի կրնար իր քա- ղաքակիցներուն շահերը զոհել թուրքիոյ ապահովութեանը, որ ինքն իսկ այդպիսի միջադէպերու առաջը պարտ էր առնել :»

Ամեն բանէ վերջ, դեսպանը ու- ըրիչ կերպ չէր կրնար պատասխա- նել, ու այս ալ չէ Համիտը վախ- ցնողը : Թուեցոյն սպանաւորի մը ներկայութեանը կը գտնուի : Ա- մեն բան պատրաստ է հայկական ջարդերուն համար. ստատկաշունչ ձմեռը տարօրինակէս կը նպաստա- ւորէ Համիտական ծրագիրը : Է- նիս փաշան Այնթապի մէջ, ու- ըրիչներ օւրիչ տեղեր Պալատէն նը- շանի միայն կ'ապասեն, ու պիտի խողովորեն մէթոտով ինչպէս 1894 ին, 1895ին, 1896ին :

Բայց եկուր տես որ յանկարծա- կան գաղափարաշրջութեամբ մը, նոյն ինքն Պ. Գոնսթան իր կա- ռավարութեան տեղեկագիր մը զրկեց որ կացութիւնը առնչի ծանր կը ներկայացնէր քան կոտորածնէ յոռ առնէ :

Ունեցա՞ք : —Թանը հոս կուգայ, ը- սու անհոգութեամբ : —Այո՛, ըսի, նոյն ձեռով, երկաթուղիներով կու- գայ : Ու որովհետեւ Թանը կէս-պաշ- տոնական թերթ մ'է, «Սէրվէթ»ը կոտորէ է : —Թանը կէս պաշտոնական թերթ մ'է, ըսաւ : Խեղճը Բարիդէն կուգար ու ինձմէ կուզէր հասնալ կէս-պաշտոնական թերթի մը նշանա- կութիւնը : —Կովկաս պիտի երթաք, ըսի : —Այո՛. հող ներկայացուցիչ պի- տի տամ. Բեդրեսպուրի երթալի, ու Ջարին ներկայութեանը Օթէլլո իա- ղայի, յարեց ներշնչուածի կերպարան քով, աչքերը երկինք ամբարձած ու ձեռքը դէպ ինձ երկնցուցած, կրսնի թէ Ջարը արուեստագէտներ կը սիրէ եղեր, ո՞վ գիտէ զիս ինչպէս պիտի գնահատէր :

«Վիւքթոր Հիւկոյի Թատրոնը ան- շուշտ կարողացած էք հարցուցի : —Ո՛չ Օթէլլոյով միայն կ'ըմբողջու. արդէն ը- ուի թէ ուրիշ ամեն բանի անգագ հմ : —Սակայն Վիկտոր Հիւկո ալ թատե- րական զեղեցիկ կոտորներ ունի ու թէ եւ ես դժբաղդապէս ձեռ պէս նշանա- լոր ողբերգու մը ըլլալու բաղդը չու- նիմ, բայց ես հաճութիւն կարողացած եմ «Մաթիոն տը Լորմը», Էռնանին, «Լը- ոսա Սամիւրը», «Մարի Թիւտորը», «Լուքսէս Պրոֆան», «Ռիւ Պլասը», «Անճէյոն», «Լէ Պիւկրավը» զարմա-

Ու ահա գրեթէ անմիջապէս Բարիդ կը վերադառնայ : Համիտ կը դողայ : Վճռական շարժածեւը պիտի տրուի վերջապէս :

Մարտանաւերուն ամենքն ալ Չին չեն, Եթէ պատահամբ ա. նոնցմէ մէկ քանին Ալէքսանտրէ- դի բացերը տեսնուէին, այդ պի- տի նշանակէր թէ փոխուած բան մը կայ ու սպաննելը արգելուած է, եւ եթէ նարմիր Գազանը ճի- րանները չի քաշէ, վերջը Գիասե- լու անկարող պիտի ըլլայ, իրատէ մը ոստիկանութեան նախարարին կը հրամայէ թուրքիոյ մէն մի- օտար նամակատան առջեւ երկու միայուն ոստիկաններ պահել, որ- պէսզի արտասահմանէն հաղորդակ- ցութիւն ընդունող ամեն թուրք հպատակ ճանչցուի :

Գոցէ՛ բոլոր դռները, Համիտ. դիմակէ պատուհանները. խորա- սուզուէ խաւարակուտ արհաւիր- քին մէջ, չպիտի արգիլես քինախն. դիր ձայներուն քեզ հասնելը. ու գիտես թէ ինչ կը նշանակեն ար- դարութիւն ու մահը :

(ԲՐՈ ԱՐԱՆՆԻՍ) ԲԻԵՒ ԲԻՅԱՒ

ԱՄԵՐԻԿԱՆՈՐ

Ուսմբի պատգամաւորական անդրանիկ Համաժողովին կողմէ ընտրուած մընայուն Թանձնախումբը, ամսոյս 20ին իր դիւանի կազմութեան գործը աւարտելէ ետքը զբաղեցաւ գործադրութեան համար իրեն յանձնուած խնդիրն- րով :

Թանձնախումբը որոշեց, պար- կէշտ և վստահելի Հայ պաշտօնեայ մը կարգել տալ Գէտլ կարտն՝ նո- ընկ Հայ գաղթականները ծանօթ- անպատեհութիւններէ և չարիքնե- րէ ազատելու համար. և առ այս անմիջական տնօրէնութիւններու

ձեռնարկեց : Որոշեց. Բարիդի և Մարսիլիոյ Հայ գաղութին ծա- նօթ և հայրենասէր մասին հետ թղթակցել՝ Մարսիլիա հասնող հայոց համար ևս նմանօրինակ կար- գադրութիւն մը յաջողցնելու նպա- տակաւ :

Որոշեց, Համաժողովին որոշման համեմատ Բրո—Արմէնիաի զրկուե- լիք դրամական նպաստը փութա- ցնել, Դիւանին կողմէ համակրա- կան նամակ մը արգէն զրկուած ըլլալով նոյն թերթի խմբագրու- թեան :

Երկու մասնախումբ կարգեց, մին մեծ պետութեանց ուղղուելիք Յիշատակագիրը և միւսը յաջորդ՝ Համաժողովին վաւերացման ներկա յացունելու կանոնագիր մը պատ- րաստելու պաշտօնով :

Որբերու ի նպաստ օգնութեան նոր աղբիւրներ ստեղծելու, զաղ- թականութեան վիճակագրութիւնը ստեղծելու և ալ խնդիրներու մա- սին ալ նախնական քայլի առաւ :

Որոշեց դիմել ամերիկաբնակ բոլոր հայութեան բարոյալիքն և նիւթական օժանդակութեամբ գործակցել Համաժողովին նպա- տակներուն, ու մասնաւորապէս փութացնել անհատաբար և ժողով ներով գոյացած դուստրները ի նպաստ ֆրո—Արմէնիային և Գանձ նախմբի ընդհանուր ձեռնարկնե- րուն :

Որոշեց որ մինչեւ միայուն Գան- ձապետին ընտրութիւնը հանգա- նակութեանց արդիւնքը զրկուի Թանձնախմբին առեւտրապետին :

Տօք. Ս. Մ. Կապրիւլ 255 վ. 23s. սր. Նիւ Եօր

Ի դիմաց Ազգ. միայուն Գանձ. նախմբին

Առեւտրապետ Առեւտրապետ Կ. Յ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ, Ս. ԳԱՐԻԲԵԼԵԱՆ

Բ. Գ.—Այլեւայ տեղերէ հանգա նակուած գումարներէն ումանքա- րէն յանձնուած են առժամայ գանձապետին, որոց ցանկը ի մօ- տոյ պիտի հրատարակուի :

Նոյն

ՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍԸ  
Կ. ԳԱԼՁԱՅԵԱՆԻ ՀԵՏ

—)(—

Այս տեսակ խօսքեր բերնին մէջ հա- յու մը որուն հայրը Պապուրտի ջար գին մէջ յօշոտուեր է. ինձ նորանշան թուեցաւ. ու ինքզինքս զսպիւռ ան. զօր ըլլալով «Սուլթանը յուզելը քիչ մը դժուար է, ըսի. կը ամբարկուիմ որ այդ հրէշը արինէ ուրիշ բանով յուզուելու տրամադիր գտնուի : —Ո՛չ, ո՛չ, որչափ որ մարդ գէշ ըլլայ, միշտ իր դէմքին վրայ... աստուածային զը օջմը կը կրէ. ամենայնպէս արարածն իտի, քանի որ Աստուծոյ ձեռքով ? ստեղծուած է իր մէջը ունի փափուկ թելեր, որոնք կրնան յուզուիլ. դե- րասանի մը տաղանդը կը կոյանայ այդ թելերը գտնելուն մէջ, ու ես որ բնութիւնէն օժտուած եմ, որչափ որ Սուլթանը անգուլ ըլլայ, պիտի կըր- նամ անոր սրտին թելերէն մէկ քա- նին «... թրթռացնել» : Այս արամա- բանութեան բնութիւնը չկար. ստիպուե- ցայ լուի : Քաղաքականութենէ որ- չափ հասկնալը գիտնալու հետաքրքիր «Թանի վերջին թիւին մէջ, ըսի, թուրքիոյ վրայ աննպաստ կերպով խօ- սուած էր. կարգաւոր պատեհութիւնը

նախ է որ Վիկտոր Հիւկոյին վրայ տեղեկութիւն չունիք : —Ո՛չ, Վիկտոր Հիւկոյն չեմ ճանչտար (Ականջը խօսի Պ. Նավարանին որ «Արեւելեան Մամ- լոյ» ու «Բիւզանդիոն»ի մէջ Գալֆա- յեանը Մունէ Սիւլլիէն վեր գասած ատեն կը գրեր թէ Գալֆայեան ճոխ մատենապարան մը ունի ու թատերա- կան բոլոր մեծ հեղինակները կուտու- նասիրէ) : —Գոնէ Եֆեսիի «Մաքսէ- թ»ը, «Բիւնկ Լիւր»ը, «Վենետիկի վա- ճառական»ը կարգացած էք : —Օթէլ- լոի երկու մասերը շատ հաւանա- ըլլաւ, զանոնք միայն կը կարգուի : —Բարիդ 2. ին հետ միջադէպ մը ունեցեր էք, իրա՞ն է : —Կը խնդրեմ, պատասխանեց պաղատագին, ստոր վրայ չի խօսինք : —Ընդհակառակը, կը պնդեմ որ խօսինք. այդ խօսքերով հետաքրքրութիւնս աւելի շարժեցիք : —2. ին չէի ճանչնար... ի մէջ իմ վրաս անուանարկիչ յօդուած մը գը- րած էր. ես իրեն բան մը չէի ըրած. ինչ իրաւունքով զիս կը մեղադրէր (ու նախատական խօսքեր 2. ին նուաճ) : —Պարո՛ն, ըսի, 2. ին խիստ յար- գուած բանաստեղծ մ'է, ձեր վրայ ինչ որ ալ գրած ըլլայ, անոր գրական ար- ժանիքը անկարելի է ուրանալ : Այո, պատասխանեց միջոցնաբար ու յանկար ծակի եկած, անոր գրական արժանի- քը անկարելի է ուրանալ : Յե-

տոյ ատեն մը զիս մտազբաղ դիտել ետք, «2. ին աչակերտն էք կերեւայ թէ, ըսաւ : —Ո՛չ, 2. ին աչակերտը չեմ. սակայն շարունակեցէք եթէ կը հաճիք. —Վկաներս զրկելով, զայն մենամարտի հրաւիրեցի. չեմ հասկնար որ ինչպէս չընդունեց վկաներս, երկու- քն ալ պատուաւոր մարդիկ էին, մին ... փաստաբանն էր : Վերջերս երբ հաղորդութիւն պիտի առնէի, դացի անկէ ներողութիւն խնդրելու, վասն զի Ժառտէն տէ Բլանդի մէջ անոր ապ... զարկեր էի. բայց տեսէք ո՛ր աստիճան հոգարտ է երբէք չուզեց ինձ ներել, վասնզի այդ կերպով խոստովա- նած պիտի ըլլար... մը կերած ըլ- լալը, «Հայտէ գնա գործիդ, ըսաւ ինձ 2. ին, զու ինձ բան մը ըրած չես որ քեզ ներեմ» : այն ատեն ես ալ ըսի անձնասիրութիւնը չը վերադառնա- համար. «ոճիր մը գործեցի քեզ... մը զարնելով. դարձեալ չպիտի նե- րէք, երբ Աստուծոյ առջեւ հաղորդու- թիւն առնելու կը պատրաստուիմ : —Աստուծոյ առջեւ հաղորդութիւն սո- նելու մի կը պատրաստուիմ. հայտէ գործիդ գնա՛ ձօ, ես Աստուած... չեմ ճանչնար (1!) (հակառակ ըրած ճիգե- րուս քահանայ չի կրցի զսպի) :

(Շար.)

Տ. Է.

ՊԱՐԱՆԱՆԴԵՍԸ

Ինչպես քաղաքիս ազգային երկսեռ վարժարաններու կազմակերպումը պարահանգէսը հինգ շաբթի գիշեր տեղի ունեցաւ բաւական շքեղ և կանոնաւոր։ Պարահանգէսը իր ճոխ ու ճաշակաւոր դարձաւարանովը, առատ լոյսով մը ողողուած և անխախտ տեսարան մը կը ներկայացնէր։ Ամեն ազգէն ընտրեալ բազմութիւն մը, գիւղական և անդիմակ, փութացած էր Հայկական պարահանգէսը։

Որոշեալ ժաման պարերը ըսկան։ Երկու ժամը 11ին զոյգ մը գիւղականներու պարահանգէսը ընդհանուր շարժում մը և արտասովոր ոգևորութիւն մը առաջ բերաւ։

Վերոյիշեալ զոյգ գիւղականներէ մին Արսէն Երանցի իսկական և շքեղ մէկ տարազը կը կրէր՝ ուսընդանուր ունենալով որսորդի պայտասակ մը, մէկ ձեռքը բռնած նուրբ հրացան մը հայկական եռագոյն ժապուէնով, իսկ միւսովը խորազան մը։ Երկրորդը Հովսէփ խոյի գեղջուկ ծաղկավաճառուէն մը կը ներկայացնէր, նոյնպէս իր տեսակին մէջ ճոխ և խիստ ճաշակաւոր հագուստովը, վրէժ կախուած ունենալով արուեստական իսկանման ծաղիկներով լեցուն խիստ սիրուն կողովիկ մը։

Այս երկուսն զոյգը ամբողջ պարահանգէսն ուղարկութեանը ու հետաքրքրութեանը միակ առարկան դարձաւ, մինչև իրենց մեկնման վայրկեանը։

Ամենուն հետաքրքրութիւնը ծայրագոյն աստիճանին հասաւ մանաւանդ երբ ծաղկավաճառուէն իր կողովիկէն, իսկ որսորդն ալ իր պայտասակէն անուկնկալ կերպով քառեակ սրամիտ ոտանաւոր

նիւր գրուած քառութիւր բաժնեցին ծանօթներու։ Հետաքրքրիւնն ու շրջանակը հետզհետէ սեղմուեցաւ այդ տարօրինակ զոյգին շուրջը։ Երկուսն գիւղականներուն ճարտարարութիւնը և նրամիտ զգուշարարութիւնը ամենքը իրենց տեղը գտնեցին։

Ծաղկավաճառուէն իր արուեստական ծաղիկները ինչպես վարժարանի յաղորդեալ ծախել, ուրիշ գոյացած 35 ֆրանքը յանձնեց ուրու որ անկէր։

Իրենց տարազովը նկատեալ եղող ներուշ և անակնկալներ ընդունելու համար երկու մրցանակ որոշուած էր։ Զննողներու և թաւաշայ մէյմէկ ծանրագին խիստ գեղահիւս բարձրիկներ, որոնք տրուեցան Որսորդ-Ծաղկավաճառուէն զոյգին։

Ազգ. Պարահանգէսին իրական փայլն ու փառքը եղող և խիստ հաճելի ու նրբամիտ անակնկալներ ընող այդ զոյգին, — որոնք քաղաքիս հայ գաղթականութիւնէն ծանօթ երկու բարեհամբաւ ընտանիքի աղջիկներն են —, կը փութանք մեր շնորհաւորութիւններն հրապարակաւ յայտնել։

Ա.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի յիշատակ Հանգուցեալ Մատթէոս Մամուրեանի Պօլսոյ Բերալի Ս. Երրորդութեան եկեղեցիին մէջ մասնաւոր Պատարագ և հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուէր է։ Օրմանեան Պատրիարք զամբանակնով հանգուցեալին բազմաթիւ կարողութիւններն ու գրական և ուսուցչական աւարելոյնը, որոնք մէջ ըրած անմոռանալի ծառայութիւնները յիշատակած է։ — Ֆիլիպէի հայ եկեղեցիին մէջ յատուկ Պատարագ մատուցուէր է Պօլսոյ իշխանին տաղլութեանը համար։ Ն. Ա. Բարձրութիւն

Յետիննաւ իշխանին կողմէ քաղաքապետ Ս. Մանուկ ինչպէս նաև ուրիշ Պոլսոյ երեւելիներ ներկայ գտնուեցին։

— Օրմանեան Պատրիարք Սերպիոյ Միլան թագաւորին մահուան առթիւ Սերպիական զեպանատունը երթալով ցաւակցութիւն յայտնած է սերպ զեպանին։

— Երկուսն Մայր եկեղեցիին նորոգութիւնները լինցած ըլլալով բացուած կատարուած է։ Այդ նորոգութեանց համար 500 լիրայի ծախք մը եղած է որուն 435 ը տեղւոյն ազգայինները հոգացած են հակառակ իրենց աղքատութեանը։

— Պատրիարքարանի տնօրէնութեամբ Երեւանի մօտ Պիլեհիկ — Եփրատի և Թրքախօս Էջմէզ գիւղերուն մէջ մէկ մէկ նպաստընկալ դպրոցներ բացուեցան։

— Իզմիրի երկսեռ ուսանողներուն ի նպաստ պարահանգէս մը արուելով 250 լիրայի հասոյթ մը գանձուեց է։

— Հինգշաբթի վարդապետաց տօնին առթիւ քաղաքիս եկեղեցւոյն մէջ ի յիշատակ այն մեծ մարտիրոսութեան պատշաճ հանգէս մը տեղի ունեցաւ, ուր երկսեռ վարժարանի ուսանողներէն ոմանք օրուան և պարագային յարմար բաւարարութիւններ ըրին։ Երկուսն անդ էն ազգեցիկ և ուշագրաւ պարագան եղաւ 10—12 տարեկան տղեկի մը, Հայկական եռագոյն դրօշակ մը ձեռքը, ըրած արտասանութիւնը։ Վարժարանի տնօրէն Տ. Ապաղանեան ալ ի մասնաւոր խօսեցաւ։

ԵՐԾԵՆԻՍ ՏԱՆՏԱ ԷՔՍԵՐԻՅԵԹ

Էրմէնիստանտա Էրմէնիյէրի տաղլութեամբ վէ Էքսէրիյէթին մահով իթմէթ թէտպիրինին Սուլթան Համիտ տէվրինտէն Էվվէ պաշլամըջ օլտըղը Պատրիարքարանին 35 սէնէ Էվվէթինտէն պէրու Պապը Ալի

յէ թագաւոր իթտիկի րաբօրթար իսթիտաւար վէ թագիրթիւր Էլէ միւսպիթ տիւր։

Պապը Ալի Պատրիարքարանին վէ առաջնորդարըն թէշէքքինամէլէրինի ապա նաղարը տըգգաթաւլմայուպ, տքսի օլտըղը Պաղտատ վէ Մուսուլ թարաֆլարընտան խիյ մէնիշին (կէօշէպէ) Գիւրպէրի վան Պիլիսի Գիւրպէթլէրինէ տալէթլէ անլէրի երլի ըշէպէր Էրմէնիլէրին հայվանաթ ու Էքլիլէրինէ ճէպրէն հիսսէտար իթմիշ վէ քէզա Բուսիտտան զօվուլան Ձէրքէլլէրի վէ էօ թէտէն պէրիտէն պիր թագրմվահ շի գոպիլէլէրի վէ մահահրիլէրի Էրմէնիսթանա տօլտըրուպ, Էրմէնիլէրին Էվվալ ու Էլիսաբընը վէ ճան ու ըրղընը անլէրին եէտի թէտըրընա պըրագըրջ օլմաղլէ պէրապէր, միլլէթտաղարըմըղը մահահապաղաի հուգուգ վասիթալարընտան տալի քիւլիլէն մահրուս իթմիշ տիւր Պուսէպէպտէն շօղլարը թէրքի տիար իտուպ, տիւնեանըն հէր թարաֆընա տաղըլմալա մէճպուր օլմուշլար։

Իշթէ Սուլթան Աղիզ տէվրինտէն պաշլամըջ օլտան պու բօլիթի գա Համիտին ճիլիսի վէ Միտհաթ փաշանին սէտարէթէ կէշմէսի կիւնիւտէն պէրու տահա սըգը սուրէթտէ տէվամ օլընմաղտա տըր, Էվլէր եէնի պիր ֆարգ վար իսէ, օ տէ Աղիզին վէ Միտհաթ փաշա սէտարէթի կիւնլէրինտէ թիւրք հիւքիւմէթլինճէ Էրմէնիլէրէ գարշը պէսլէնէն մագսէտի ֆասիտէյէ վասըլ օլմագ իշիւն թէտըրիճէն վէ Էլ ալթընտան իշլէնէճէք եէրտէ, Համիտին ալէնէն գըրկընլարլէ վէ վահշէթի թամմէ Էլէ իշլէմէքտէ օլմասը տըր, ֆագաթ Համիտ 10 սէնէտէն կէօրիւլէճէք իշի Էքի սէնէտէն կէօրմիւշ օլտու։ Իշթէ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ԶՈՒՆԵՐ [51]

(ՊԱՏԿԵՐ ՄԸ ՏԱՀՎԱԶԱՅԱՍՏԱՆԻ ԻՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Արեւն իր վերջին շողերը Մարգարէութեանը քառք լեռներու գէնթի իտին կըսկի կամաց կամաց ամփոփել, ու Փետրուարի իրիկնամուտի խայթող ցուրտը իր սլաքներ կը սրէ։ Գիշեր վրայ կը հասնի, ու մեր ցորեկուան յոխորտ գոլպաշին իր վիշտներով կըսկի ակնայով բեւեռ դարպակել։ Խիստ խոնարհութեամբ ու երգումով իրենց ազատութիւնը կաղերսէ Տէր Վահանէն։ ու այդ բարեխիտ Տէրութիւն ազնիւ զգացումները կը շարժէ։ Ան ալ գիւղապետէն ու Գուրգէնէն կը խզրէ որ, ապիւրանները թող տան, անոնց գէնթերը յանձնեն իրենց։ Գոլպաշին ալ կը խօստանայ այս մասին փաշային բնու գանգատ մը չընել։ Մինակ, մէկ քանի գեղջիկական պարզ հրացաններ ու ժանգոտած սուրերը գիւղացիներէն կամաւ անոնց յանձնուին որ իրենք ալ փաշայ Էֆէնդիին տանին ու ըսին որ Գիւղն նորին բարձր։ հրամանին համաձայն մանրակրկիտ խուզարկեցինք, եղած գէնթերն ու ռազմավարները ասոնք են։ Ու արդէն Գոլպաշին նման մէկը, իր անպայ արժանապատուութեան հակառակ կ'ընչապէս իրողութիւնը խոստովանելով իրենց զինուած խմբի պարտութիւնն ու զինաթափութիւնը յայտնել։

Գիւղապետ իր խորհրդականներով, ասոնց այդ առաջարկը տղէկ մը նկատողութեան առնելէ ետք,

կը վճռեն, նախ այդ ապաշինքու կապերը քակել, զանոնք տեղ մը տեղաւորցնել, առաւօտ գիւղէն բաւական հեռացած տանի՝ թէ անոնց սեփական զէնքերն ու թէ գիւղէն իրենց ժողոված մէկ քանի անպէտ հրացաններն յանձնել անոնց։

ԽԸ.

Եթէ հետաքրքրի մէկը Պիլիսի Արեւմտա-Հարաւ Խնդիրկատարու մեծ արտի շրջանակը շքաւորող բարդինքու ներքեւէն դադապողի գիւղիւ լինէր «Արապու Կարմուշ» վրայէն կողոզալիլ Գոլպաշին ու իր քաղաքապետի Պաշի պողոտաներու յաղթական անցքը, երբէք չի պիտի հաւատարորդ այդ սուրբուրթ տասկուած ազգող թրքական անկախութեան գումարատկը փ... գիւղի մէջ անգէն հայ կըրթիճներէ իր կըրած խայտառակ պարտութիւնն, ոքօղիւ համար գիւղաբնական այնպիսի անբնական քայլերով ու թրքական փրօնոյց ճոճումներով կը յաւաճանային։ Բոլոր մահմետականները բերանին լաց տառնց անցքը կը դիտէին, ու մասնաւոր իրարու այն մէկ քանի աւրուած ու ծանգոտած գէնթերը ցոյց տալով կրէին, «այսին մեր իրիւններին չպէտ կեամբուրներու զլուխները կը ճղմն, ու ան խայրններու գէնթերը կը գրաւեն, ալլահն մեր փատիլահի մէկ օրը հաղար ընէ՝ անոր սալահէն ինչալլահ կեամբուրները աղէկ օր չիւն տեսներ։ Մաշալլայ, մաշալլայ, անի Մստաֆայ Գոլպաշին խորտութիւնն, ազոր կերպարանք անդամ մը տեսնողը ալ կը սասանի, հարեւր հատ կեամբուր մէկ անկախութիւն մէջ կ'ընայ կտրել։ Ալի, երբ, այս անկախութեանը կարելու ու կոտորելու «Ֆէրման»ը

պիտի ելնէ, որ քիչ մէկ մեր պասքած սուրերը աւրին տեսնեն։»

Գոլպաշին գումարտակը միեւնոյն ձեռական հպարտութեամբ շարունակելով իր գնացքը, ու միշտ նոյն տղաւորութիւն գործելով բոլոր ուղղափառ խաւաններու վրայ «Գօլկէդրի գար»էն վեր վալի փաշայի սարան (պաշտօնատուն) կը մտնէ ամբողջ զինուորները վար կարգաւ կը կայնին ինքն Գոլպաշին մէկ—երկու չափուչի հետ փ... գիւղացիներու տուած գէնթերն վերցնելով փաշային կը տանի։ Փաշան այդ գէնթերն կը դիտէ, կը վերցնէ կը գնէ ու գոլպաշին դառնալով կը հարցունէ։

— Գիւղի բոլոր տները մարագնէր, գոմեր բամբակ ծակուծուկերը մանրակրկիտ խուզարկեցիք ուրիշ գէնթ եւայն չըկար։

Այո՛, վեմտալուք փաշայ Էֆէնդի, ձեր հրամանի համաձայն զգուշութեամբ գիւղը պաշտրեցինք գիւղացիներ հացկերոյթի համար տուած մը ժողոված էին, անմիջապէս մեր զինուորներով այդ տուեր հսկողութեան տակ առի, ներքինները հոն բանտարկեցի, մինչև որ մեր խուզարկութիւնները լինցաւ անէկ ետք, հոն բանտարկուածները ազատ թողի։ Ձեր վեմտութիւն թող վստահ լինի որ, ձեր ամանախոնարհ ծառան, անթերի գործադրած է ձեր հրամաններն ու մեր վեմ. փատիլահին խլանեք գաւառները, ձեր ուղածին պէս չարչարած եմ։

— Ձեզի պատուիրեցի որ, այն մուգիլ (խառնա կիշ) Գէշիշն (տէրտէր) ու վարժապետը հետեւնիդ բերէիք, ինչու չը բերիք։

Ղ. Գ. Նախապետեան

(Շարունակելի)

«Մէջվերէն»-ին մուհարրիւրի ԱՏ մէտ Րիզանըն «բէք էյի հապտը» տէյուպ սէվիւտիկի պու Նօզթա իշիւն տիր :

Կէնճ Թիւրքլէրին դաննը խիւա փընտա օլարագ , Էրմէնիլէրին թէզեթի Սուլթան Համիտին տէվ ըրնտէն էվվէլ պաշլամըլ օլտըղընա էն գազի տէլիլ թա Պէրլին գօն փէրանսընտա գալէմէ ալընան 61 ինճի պէնտ տէկիլ մի տիր : Համի տին խալէֆի աախի ախր թէզեթի թը տէվամ իթմէյէճէկինէ պիզի կէնճ Թիւրքլէր նէ՞ իլէ իգնա ի տէպիլիլէր : Հալի կանէմին «Հա միտին էօլմէսինէ պէլէյէլիմ» տէ մէսի ուճ տէրէճէ դայիֆ վէ եա խօտ թարաֆիկի պիր ֆիքրի օլտը ղընա տէլիլ տէկիլ միտիր :

Թիւրք հիւքիւմէթի վէ լլհմէտ Րիզա կիպի կէնճ Թիւրքլէր՝ էօ թէտէն պէրուտէն Էրմէնիստանա թէճէմմիւ օլընան վահիլէր վէ եաղմաճըլար կօրուհընը եէրլի իա լամլար իլէ պիր խամուր իտուպ տէ , ախլէրի հէր վիլայէթտէ Էր. մէնիլէրտէն էքսէրիլէթի կէօսթէր մէկէ չալըլըլար : Չաթէն պու մագսէտլէ Թիւրք Համիտիէ հիւ. քիւմէթի էվրօթալըլարը մատտէն գանալըլարպիլմէք իշիւն , Էրմէնիլէ ըրն էլան էքսէրիլէթ թէչքիլ ի. տէն գաղալարը ֆիւրտլէրին էքսէ ըրիլէթի պուլընտըղարը գաղալար լէ պիրլէշտիրուպ , օնա կէօրէ վի. լայէթ վէ սանճագլար թէչքիլ իթ տի : Ֆաղաթ հիւքիւմէթին պու թէտպիրի պիթարաֆ պիր իսլա. հաթ գօմիսիօնըն թէտգիգի հա. լինտէ պիր նաղարլէ սագիտ օ. լուր :

Էրմէնի մէսէլէսինին 61 ինճի մատտէ իլէ «մէսէլէի պէյնէտուիւ էլ» (միշաղգային խնդիր) հալինի քէսպ իթտիկինտէն պէրու , էսկի վէ եէնի Թիւրքլէրին պաշլընա իթի ըաղը«Էրմէնիլէր հէր պիր վիլայէթ տէ իսլամլարտան աղ տըրլար» սէօղիւ օլմուշ տըրլ : Ծու Թիւրք լէր մէզհէպին միլլիլէթտէն , մէտէ նիլէթին վահիլիլէտէն նէ տէրէճէ ֆարգլը օլտըղընը էլան ախլամաք իսթէմէյօլար :

Պէօյիւք Էրմէնիսթան թապիր օլընան պու կիւնքիւ վան , Պիթիս Էրզրում , Մամուրէթիւլաղիլ վէ սա իր վիլայէթիլէրտէ միլլիլէթին ֆիւրտ , Թիւրք , Չէրքէզ , Եզիտի վէ սայիր միլլէթլէրին մըգտարը մէճմուէսի եալընը Էրմէնիլէրին մըգտարընա գըլասէն զիյատէ պու լընտըղը Էրմէնիլէրին հուգուգը մէտէնիլէի մուլթաղասընը սագիտ իտէմէլ : Չիրա միլլիլէթ , սիյա սէթ վէ մէտէնիլէթ մէսէլէսի օլան Էրմէնի մէսէլէսինէ տիյանէթ , եանի իսլամլըգ վէ խրիսթիյանլըգ նօզթալընտան պագմագ , չու ա. սըրտա / ճէհալէթ ու թէաղուպ էլամէթի տիր : Էկէր Թիւրքլէրին տիւշիւնտիւկիւ իւզրէ տիյանէթ , նօզթալընտան պագըլաճագ օլուր իսէ , Թիւրքլէրին վէ ֆիւրգլէրին պիր սիւլիւսինի թէչքիլ իտէն

Կըզըլպաշլարը , քէզա Եզիտիլէրի ալըրմագ իզթիզա իտէր . զիրա Կըզըլպաշլար Էրմէնիլէրի գարտաշ կիպի օխշամագտա իքէն իսլամ Թիւրքլէրի «Խընղըր» թապիրլէ քէօյլէրինէ պիլէ գապուլ իթմէզլէր Եզիտիլէր իսէ քէնտիլէրինի իսէվի (Յիսուսեան) թսպիր իտուպ , չօգ խուսուլարտա Թիւրքլէրէ վէ ֆիւրալէրէ գարըլը խրիսթիյանլար լէ միլթթէֆիք պուլուճըլար : Խա լիֆէնին էթէկի ալթընա կիրմէյէն Գըզըլպաշլարը , Եզիտիլէրի վէ սայիր պպմալը Միւննի միւսլէմլէր տէն ալըրտըգտա Էրմէնիսթան էյալէթինտէ խրիսթիյանլարըն էքսէրիլէթ թէչքիլ իտէճէկի պի իշիլպաշ տըր : Ֆաղաթ պէյան իթտիկիմիլ իւզրէ , սիյասի վէ միլլի պիր մէսէլէյ տիյանէթ վէ մէզհէպ նօզթալընտան պագմագ չու. սալըրտա ճէհալէթ վէ թասա. սուպ էլամէթի ատտ օլընըր : Էկէր միլլի վէ սիյասի մէսէլէլէրտէ մէզ հէպու տիյանէթի թէմէլ թուլթագ միւլթին օլտաթի , Սըրպ , Պուլ կար , Բոււմ վէ Բոււմէն թէֆրիգա լարա վէ մուհարէպէլէրէ մէյտան գալմաղտը : հուգուգը սիյասէթի նի մուհաֆազա իշիւն Բոմանիա նըն հէմէզհէպ Պուլկարլարա գար շը Թիւրքիա իլէ միլթթէֆիք պու լուճմասը , վէ Թիւրքիտա միլթէ մէքին իսլամ Արապլարըն , Արնա վուտլարըն , ֆիւրգլէրին վէ Տիւրտ զիլէրին վագըթ վագըթ ըսեան իտուպ , խալիֆէնին սօնճաղընա գարըլը գուրչուն աթմաքտա օլաղ լարը պէյան իթտիկիմիլ հագիգա թա իսպալը գազի տէկիլ մի տիր : Խիւլասէի քէլամ , Էրմէնիսթան մէսէլէսի կիպի սիյասի պիր մէսէ լէր հալ իշիւն սալըմըգտա պաշլը ճա չու իւշ նօզթա նաղարը տըգ գաթա ալընըր :

Միլլիլէթ (աղգուլիւն) (Թիւն Մէտէնիլէթ (քաղաքակրթու) ԱՏվալը մալիլէ (տնտեսական վիճակ) Էրմէնիստանտա միլթէմէքին մի լէլ վէ աղվամը պու իւշ նօզթա. լարտան թէտգիգ շիմտի իտէլիմ , (Տէվալի) Գոշրպէր

### ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

Չին Ծանկայտան վէրիլէն պիր թէ. լէկրաֆա նաղարէն պիր էմրնամէի իմքէրաթօրի Բուէնս Գուան իլէ տիւք ալը Լանան Թիւրքիտանա սիւրկին օլմալարընը , վէ Բուէնս Չանկընտա թէլէֆը նէֆի իթմէսի նի էմր իթմիշ տիր : Եւ — Հիլէն իտամ օլընմըլ : — Սուլհ միւղաքքէրէլէրինտէ Չինլի միւրախխալարըն գաշամագ լը հարաքեաթլարընտան տալարը , Մարէշալ վալտէրգէ Տիւլլը Էճ նէպիլէ նամընա Չին իմքէրաթօ ըրնա պիր «Իւլթիմաթօ» վէրէճէ

կի թէլէկրաֆ հապտալէրինտէն տիր . — Չինտէքի Ֆրանսըզ օրտուսը գօմանտանը Ժէնէրալ Պայու ու մոււ տիւլլը Էճնէպիլէ օրտուսը պէօյիւք գօմանտանը վալտէրգէ իլէ պիլ իթթիֆագ հարաքէթ իթմէսիկի թէլէկրաֆա պիլտիրիլ միշ տիր :

### ՍԵՐՊԻԱ

Միլթէվէֆիա Գրալ Միւննըն ճէսէտի Սըրպիտա կէօմիլէճէք իքէն , միլթէվէֆիանըն վասիլէ թի իւզրէ խրուաթիտա կէօմիլ միւշ տիր : Գրալ Միւնն Աւտորիա իմքէրաթօրընա խուսուսի պիր մէքթուպ հաղուպ ալթըք Սըրպի ալա տէօնմէք իսթէմէսիկի վէ վէֆաթընտան ոսնկրատա օրտա տէֆն օլմամայա աղգուսը օլտըղը պիլտիրմիշ : Աւտորիա իմքէրաթօ ըր պու վասիլէթ մուճիպինճէ Սըրպիտանըն աղգուսընա մուլալիֆ օլարագ Միւննըն ճէսէտի Սըրպ էլիսինէ թէսլիմ իթմէմիշ , Պու վուգուաթ ճիտտի պիր մէսէլէ օլ. մուշ տըր իքի մէմէքէթ պէյինն. տէ :

### ԹԻԻԻԲԻԱ

Թան կաղէթասընն եաղտըղը. նա նաղտըն «Իսկիւպտէ գարը. շըզըլք նիհալէթ տիլէճէյէ վա. ըրպ Պուլկարլար վէ Սըրպլար պէյ նինտէ միւտաղպէլէր վուգու կէլ. միշ տիր : Թէքմիլ վիլայէթին ա. յաղլանմըլ օլտըղը տա իլավէ օ. լընմտգտա տըր :

— Սթանպուլ Ֆրանսըզ էլիսի Մ. ֆօնսթան Ֆրանսա խարիճիլէ նէզարէթինէ պիր ըաթօր եօլա յուպ Էրմէնիստանըն հալը հաղըրը քըրկըն էսնասընտան տահա զիյա տէ աղըր օլտուղընը պիլտիրմիշ տիր :

— Ալպանիալըլարըն իսթիզալի յէթ վէ եախտ օթօնօմիա տա վալընտա զիյատէճէ իսլար վէ Պապը Ալիլէ թէհտիտ իթմէքտէ օլտուգլարը վէ պու սէպէպտէն Պապը Ալի պէօյիւք Էնտիլէտէ պուլընտըղը ինկիլիզ կաղէթալարը պէյան իթմէքտէ տիրլէր :

### ՏԱԽԻԼԻԷ

Վէլիստ Բրէնս Պօրիս հաղրէթ լէրինին էյիլէշմէկէ Էիւզ թուլթ մուշ օլտուղընը մաէլմէֆուճիլէ իշիտիրմիշ տիր :

— Սօֆիտան փետր. 17 թարի ըրիւր իլէ վէրիլէն թէլէկրաֆ , Սօպրանիլէ ինթիխապաթը էսնա սընտա հարալանան վէ Էօլէիլէր ֆարապէլթօ բարթիսինէ մէնտուպ օլտուլարտան իմիլէր :

— Մ. Բէթրօֆ գապինէսի իս թիֆա վէրմիշ իքէն Ֆէլաւմէթու Բրէնս հաղրէթլէրինին թաֆսիէ սի իւզրէրինէ շիմտիլթ տէվամը մէմուրիլէթ իտիր :

### ՀՈԼԱՆՏԱ

Ամադերտամտան 17 փետրվար

Թարիխի իլէ վէրիլէն պիր թէլէկրաֆ , Թարանվալ վէ Օրանժըն էվրոպա ըօլթիլգա մաղահաթիլի. զարը Տր. Լէյտընն՝ իշիւտէ էհէմ միլլիլէթի էվրագը ըհսմիլէր պու լուան չանթալարը մէչհուլ քիմսէ լէր թարաֆընտան չալընմըլ օլտու ղընը պիլտիրիլ :

### ԹԻՆՍՍՎՈԱԼ

Չէնէրալ Պօթանըն իլէրլէմէսի նի մէնն իթմէք իշիւն Լօրտ ֆիշ. նէր էհէմիլէթիլ պիր գուվէի ապէրիլէ թօփլամըլ տըր :

— Քաթա եուճուրճագ հաթա լըղը պուլընտըղը ինկիլթէրա ըհս մէն տիւլլը սայիրէն պիլտիրմիշ տիր :

— Լօրտ ֆիշէրին Չէնէրալ Տէ վէգին թապիլպինէ թալիմ իթտի կի քուվլէիլ ապէրիլէ մէքքիլ Չէնէրալը բէք հաղընտան գօլա լար իքէն պու տէֆա հիլէ էլլէրին տէն գաղմըլար տիր :

— Պօթլէր իլէ վուրուշմատան էվլէլ ախլէրին օրտուկեաշարընը պիրէր պիրէր մուհասէրէյէ ալմա զա ինկիլիզէր գարար վէրմիլլէր : Հաթա Օրանժ վէ Թարանվալըն էհէմիլլէթիլ հուտուտ նօզթալարը մուհասէրէ օլուճուր :

### ԳՈՒԹԱՆ

Երկրագործական այս նոր Հանդէսը կարժէ որ հայ գիւղացի չէլէ ընդգրկուի և ընդհանրանայ մեր հողագէրժ գաղալարգիւմնն խաւերուն մէջ : Արտասահմանի մեր պանդուխտ աղգայինը կրնան զայն ստանալ և կարգալէ վերջ զրկել իրենց գիւղիլը . որովհետեւ չէնք յուսար որ բնաւ բաղաքական խնդիրներով չգրաղող այս կարգի հրատարակութեան մը Թիւրքիա մուքըր աղգիլուի :

Գուլմանի վառնտիլ գործակալն է Տ. Միքայիլ Հալսեան որ կը գտնուի ամեն օր ժամը 12—1 Օ. թէլ Տօպրիլ և իրիկունները ժամը 8—11 Սասուն սրճարանը :

Տարեկան բաժնեգիրն է 10 ֆր

### ԲԱՌԳԻՐԲ ԳՐԱՆՍՏԱՆՑ

Ամաղլ գործը երկու շքիլ հա. տորնէրէ պիտի բաղկանայ , որոնց «ռալինը աղգէն ստացած ենք : Այս հատորը 1060 միճագիր երեք սինալինոց էլլերէ բաղկացած է . գիրն է 25 ֆր. ուկի . երկրորդն ալ ի մօտոյ պիտի հրատարակուի նոյն գիրով : Կարժէ որ ամեն գրասէր աղգա յին ունենայ . ստանալ փափաքողք թող զիմն միճանուն մատենա. գրին : Իշ. Գ. Լոշիկինս 108 ալ. սր նեօյիլի ա նեօյիլի սիւն/Սէն (Ֆրանս) կամ «Հայելի» ի խմագրութեան վառնա

Отговорникъ Н. Драгулевъ  
П. «Взаимность» Варна